

Evenimentele globale ne aduc o informație fină care nu merită să fie evitată

Bibliografie : mass-media - Publika TV , cartea " Life and teaching of the masters of the far east " by Baird T.Spalding, 2007, site iamthatiam.narod.ru/metamorfoza

LEGITIMITATE ÎN PUTEREA POLITICĂ

Buzu Veronica
L.univ. U.T.M.

“Legitimitatea care vine de la varf nu mai legitimeaza”.

G. Sartori

Problema legitimitatii s-a impus teoriei politice odata cu trecerea de la guvernământul direct la cel reprezentativ, care introduce separatia dintre titularul real al legitimitatii (guvernarii) de cel formal (alesii); legitimitatea evoluand de-a lungul timpului de la tipul de legitimitate supranaturala, intemeiata pe natura divina a monarhului, la legitimitatea civila, fundamentata pe teoria consensului si principiul suveranitatii populare, principii consacrate de Revolutia franceza, reprezentand triumful mitului rationalist in politica.

Legitimarea se referă la acele procese prin care posesia și exercițiul puterii și autorității sunt mobilizate și construite ca reprezentând "binele" sau "justețea" garantate prin superioritatea lor morală "naturală", drept ceva de la sine înțeles. Cuvântul legitimitate provine din latinescul "legitimus - conform cu legea". El are, in prezent, doua sensuri pe care le luam in calcul.

Sensul politic. Legitimarea politica deriva din acceptarea, de catre populatie, a validitatii unui regim sau a unui sistem de legi. Exista, evident, o legatura directa intre legitimitate si autoritate

Sensul social. El nu are legatura cu discutia politica si se refera la statutul "legitim" al unui copil, in sistemul de drept, atunci cand parintii sunt legal casatoriti.

Legitimitatea politica reprezinta capacitatea puterii de a se revindeca de la ceva, de la un anumit fapt care s-o justifice. Ea constituie un principiu conform caruia un sistem de guvernământ, puterea politica, se exercita pe baza unui anumit drept conferit, de regula, de guvernanti, pe baza unor înțelegeri legitimate. Constituind recunoasterea de catre cetateni a unui drept de guvernare al puterii politice, legitimitatea politica confera puterii autoritatea politica. O putere cu cât este mai legitima, cu atât autoritatea ei politica este mai mare.

Sistemele politice, cu regimurile insotitoare, nu pot rezista timpului fara suportul legitimitatii. Declinul acestora fiind identificat cu o criza de legitimitate, care la randul sau este explicata printr-un deficit de autoritate. Legitimitatea devine generatoare de incredere sociala si ordine necesara. Astfel, asa cum bine

remarca J.C. Isaac (in“Democratia in vremuri intunecate”), democratia, ca “set complex de idealuri si posibilitati”, trebuie sa faca fata mereu “provocarilor, legate de legitimitatea sa”, care nu rezolva insa toate problemele. Acest regim fiind mereu “amenintat de propriile deficiente”. O putere care nu satisface interese, nevoi, trebuinte umane si comunitare nu are nici o sansa de legitimare, de a rezista in timp.

De asemenea, sociologul german Max Weber, în cartea *Politica o vocație și o profesie*, definește trei tipuri de legitimitate. Astfel putem vorbi despre legitimitatea [1] *tradițională* sau divină, bazată pe uzanță și obicei. Aceasta își întemeiază dreptul la guvernare pe ideea caracterului sacru al puterii, a originii divine, a reprezentantului ei, de regulă monarhul. Acest tip de legitimitate a corespuns antichității și societății medievale și unei bune părți a epocii moderne sub forma monarhiilor constituționale, când, dacă nu puterea în ansamblul ei avea caracter divin, cel puțin o parte a acesteia, cea deținută de monarh. O asemenea formă de legitimare a puterii în special în sclavagism și feudalism nu avea în vedere acceptul sau voința poporului, puterea exercitându-se fără consultarea acestuia. Puterea, respectiv guvernarea, era impusă prin forța și temeiul divin, orice ridicare împotriva puterii fiind percepută ca o ridicare împotriva divinității. Se poate observa astfel că legitimarea puterii politice în acest caz se face prin divinitate, fiind exterioară omului și societății.

Un al doilea tip de legitimitate este cea *carismatică*. Legitimitatea puterii în acest caz se bazează pe calitățile naturale excepționale ale conducătorului/liderului care știe cum să se impună și cum să câștige încrederea maselor care îl acceptă, legitimând astfel puterea. În cazul acestui tip de legitimitate, calitățile morale, politice, intelectuale ale conducătorului au un rol decisiv în legitimitatea politică. În realitate, nu este vorba de o legitimitate a guvernului sau a puterii, ci de o manipulare și o dominare a maselor exercitată dinspre conducător spre guvernați. La aceasta se adaugă și calitățile personale ale liderului - aspectul fizic, prezența scenică, gesticulațiile, stilul exprimării, atracția pe care o emană, sinceritatea, modestia -, toate acestea contribuind la explicarea impunerii și dominării.

Al treilea, și ultimul, tip de legitimitate definit de Weber este autoritatea *rațional- legală*, bazată pe un cadru normativ, aparținând funcției și nu persoanei. Acest tip de autoritate se întemeiază pe lege, pe votul popular sau pe referendum, legitimând astfel puterea politică. Aceasta formă de legitimitate, prin acordul majorității, asigură cea mai mare stabilitate, dând eficiență guvernării.

M. Weber sublinia întemeiat faptul ca orice tip de dominatie – traditionala, carismatica, legal-rationala – “cauta sa trezeasca si sa cultive credinta in legitimitatea ei”, iar “legitimitatea – si victoria – apartin acelor care figureaza simbolic vointa poporului si care ajung sa-i monopolizeze instanta”[2].

Continuator al lui M. Weber, Jean-Luc Chabot (in “Introduction á la politique”) intregeste tabloul adaugand si alte tipuri de legitimitate: a) *democratica* (transfera institutia deciziei de la individual la colectiv si comunitar; se origineaza in revolutiile engleza, americana si franceza din secolele XVII-XVIII- lea, si sustine principiul luarii deciziilor guvernantilor in conditiile respectarii drepturilor si libertatilor cetatenesti dobandite in urma acestor transformari sociale); b) *tehnocratica* (bazata pe cunoastere, competenta specializata; arta de a lua decizii in baza competentelor de care dispun actorii politici aflati in aceasta situatie privilegiata; legitimarea elitelor conducatoare ca elite savante); c) *ideologica* (bazata pe reprezentarea subiectiva a unei ordini sociale dezirabile; conformitatea, intr-o masura mai mare sau mai mica, cu proiectiile puterii despre ordinea existenta si parametrii permisivi de schimbare). Idealul de legitimitate, remarca Fr. Revel (in “Revirimentul democratiei”), este “legitimitatea democratica”.

Conceptul de legitimitate, din stiinta politica, a fost aplicat foarte des si in alte sfere de activitate. In stiinta politica, legitimitatea este considerata a fi fundamentul unui regim politic, in general, dar si ca fundamentul functionarii unei institutii politice in particular. Practic, fara legitimitate, cel putin minimala, un guvernament se blocheaza si moare. Acelasi lucru este valabil si pentru o institutie. Cautarea legitimitatii devine, in consecinta, un demers firesc al oricarui regim si al oricarei puteri politice. In mod justificat, se ridica intrebarea: in ce conditii statul, ca principal instrument al puterii politice, conduce si isi exercita prerogativele in mod legitim? Ca sa fie in aceasta pozitie, puterea de stat trebuie sa produca efecte sociale pe masura asteptarilor guvernatilor, calitatea guvernarii sa fie in consonanta cu principii si proceduri generale, acceptate si recunoscute de cea mai mare parte a cetatenilor, sa materializeze o “paradigma a consimtamantului”[3], sau autoritatea sa sa fie considerata legitima de majoritate [4].

Argumentul nu este insa valabil pentru un om politic. Legitimitatea unui om politic este strans legata de perceptia sa (de imaginea sa), in timp ce legitimitatea unei institutii deriva dintr-un set mai amplu, in care conteaza atat imaginea, cat si functionalitatea efectiva (si rezultatele concrete ale activitatii asupra vietii cetatenilor). Absenta unor instrumente de cuantificare a activitatii politice individuale face ca, in cazul persoanelor, tema legitimitatii sa se puna mult mai complicat, singura zona relevanta fiind cea a imaginii. De altfel, acest fapt a fost intuit corect de politicienii de succes si se foloseste imaginea de multe ori pentru a stimula legitimitati care, altfel, ar avea nevoie si de activitatea politica propriuzisa.

Conceptul se refera strict la acceptarea de catre opinia publica a existentei si a validitatii propriei activitati. Legitimitatea nu se refera la cantitate, decat intr-o mica masura. Un partid poate fi legitim pentru o populatie, fara insa ca acest

lucru sa conduca la acceptarea pretentiei acestui partid de a domina viata politica.

Folosirea excesiva a imaginii conduce inasa la capcana cautarii sprijinului majoritatii, care nu este intotdeauna mijlocul cel mai potrivit. Acum, este foarte important de facut distinctia intre legitimitate si legalitate. Astfel, o actiune politica poate fi legala, fara a fi legitima, dar si invers (poate exista legitimitate, dar prin incalcarea legii). Sprijinul majoritatii poate aparea de multe ori in situatii in care legalitatea este incalcata, iar absenta unor instrumente de a mentine prevalenta activitatii institucionale in detrimentul imaginii conduce la abuzuri neimaginabile. Orice putere politica are nevoie mai mult de legitimitate decat de legitimare, deficitul de legitimitate indreptateste orice forma de nesupunere civica.

Legitimitatea puterii trebuie să se realizeze în permanență prin acțiuni, care să probeze valoarea ei dată de *consensusul* dintre acestea și cetățeni.

Legitimitatea politică conferă puterii *autoritate* politică. O putere cu cât este mai legitimă, cu atât autoritatea ei politică este mai mare. Autoritatea politică este definită ca "dreptul de a îndeplini o acțiune, implicat de a face legile, și de a exercita celelalte drepturi atașate funcției guvernamentale"[5]. Putem astfel trage concluzia conform căreia autoritatea politică se referă la dreptul de a conduce și de a lua decizii sau aloca resurse, drept recunoscut la nivelul întregii societăți, iar legitimitatea se referă la formele de recunoaștere ale acestei autorități, fiind o condiție primordială a stabilității politice.

Referitor la puterea politică la modul general, trebuie menționat că aceasta este aplicabilă la nivelul întregii societăți, spre deosebire de alte tipuri de putere. De asemenea, puterea politică beneficiază de un spațiu al ei pe care îl organizează și în care se dezvoltă în funcție de diferitele tipuri de regimuri sau sisteme politice, funcționând în cadrul unor reguli, reguli care la rândul lor stabilesc relațiile dintre indivizi, grupuri sau instituții sociale.

Sub aspectul naturii sale, puterea politică este suverană, în sensul că nu există nici o altă putere mai mare pe același teritoriu căreia cetățenii să i se supună și, de asemenea, puterea politică are o dimensiune normativă, ea stabilind valori și reguli de ordonare a sistemului de interacțiuni sociale, comunitare și instituționale.

Legitimitatea înseamnă că într-o societate există destule argumente ca ordinea politică să fie recunoscută ca fiind dreaptă și justă.

Bibliografie:

- [1] Scott, John (2001), *Power*, Cambridge: Polity Press, p. 7
- [2] Furet, Fr., *Reflecții asupra Revoluției franceze*, București, Ed. Humanitas, 1992, p. 21.
- [3] Buchanan, J.M., *Limitele libertății. Între anarhie și Leviathan*, Iasi, Ed. Institutul European, 1993, p. 246.

[4] Nozick, R., *Anarhie, stat, utopie*, Bucuresti, Ed. Humanitas, 1997, p. 180.

[5] De Jouvenal, Bertrand (1972), *De pouvoir*, Paris : Hachette, p. 44

Russell, B., *Idealurile politice. Puterea*, Oradea, Ed. Antaios, 2002

<http://www.cpe.ro/english/images/stories/manuelaweber2005.pdf>

<http://www.sferapoliticii.ro/sfera/123-124/art11-nazare.html>

PARADIGME ALE CUNOAȘTERII ISTORICE ȘI INTERPRETAREA ISTORIEI ÎN EPOCA MODERNĂ

Dodul Dumitru,

U.S.M.

Istoria, devine obiect de reflecție permanentă la începutul epocii moderne, când se constituie o conștiință istorică, o viziune a temporalității, a schimbării lucrurilor și a vieții, conștiința diferenței dintre trecut și prezent.

Timpurile noi aduc și o neașteptată valorificare a istoriei, atât sub raport teoretic, cât și sub raport practic: „rațiunea istorică” înlocuiește rațiunea pură, iar „simțul istoric” îl va înlocui pe cel supraistoric al eternității. Cuvântul „modern” este, foarte des, sinonimic cu acela de nou. Modern, însă, mai semnifică și original, totodată în raport de timp, este o referință la un anumit moment al timpului, văzut ca un raport de valoare. „Modern” relevă noutatea ce tinde de a fi recunoscută în raport cu ceea ce a fost mai înainte. Acest termen începe a fi utilizat de la sfârșitul Evului Mediu, denotând astfel prezența conștiinței istorice, a conștiinței că există o delimitare între momentele timpului, între trecut și prezent, între vechi și nou. Conștiința modernă este și ea orientată istoric. Omul modern se află sub obsesia timpului, are clară nu doar conștiința individului, dar și a colectivității, a popoarelor.

Renașterea a asigurat perioada de trecere de la Epoca Medievală, prin revalorificarea antichității, spre Epoca Modernă, asigurând puntea spre stabilirea cercetării istorice din punct de vedere științific și spre consolidarea filosofiei istoriei, ca atare.

Totuși, omul pentru istoricul Renașterii nu era potrivit celui conturat de filosofia antică, care își dirija acțiunile sale și crea soarta proprie prin puterea sa de voință, ci era un om conceput de gândirea creștină – o ființă pasionată și impulsivă. De aceea și istoria este o istorie a pasiunilor omenești, care era privită ca o manifestare necesară a naturii umane.

Pe de altă parte, oamenii Renașterii cercetează valorile antichității, dar, totodată, întreprind și studii etnografice comparative asupra populațiilor amerindiene, periodizând istoria umanității în trei epoci mari: Antichitate, Evul Mediu și Istoria Modernă. Prin analize și studii comparative se pune în evidență europocentrismul, concentrat în jurul valorii antichității și creștinismului.